

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Nikolas Pujana Goikoetxea Arranke

*Otxandio,
Bizkaia (1925)*

Aurkibidea

Biografia

Otxandioko herrigunean bertan jaio zen 1925.ean eta ordudanik herriko leku desberdinetan bizi izan zen. Zazpi neba-arreben artean hirugarrena izan zen; gurasoak ere bertakoak zituen. Herriko eskolara joan zen 14 urtera arte, baina bonbardaketa osteko egunean Sorromostrora eta Bilbora egin behar izan zuten alde. Bitarte horretan, aita zapadoreetan ibili zen preso hartu zuten arte. Herrira bueltatu eta eskolara itzuli zen, baina 14 urte gaz Urkiolako sakristauaren etxera joan zen morroi. Lehenago Otxandion egin bezala, bertan ere monagilo lanetan aritzen zen. Denetariko lanak egin izan ditu: morroi, monagilo, artzain, tailerrean, Fonda tabernan zerbitzari... Hala ere, bere zaletasun handiena ehiza da: 11 urterekin hasi eta 84 urtera arte aritu izan baitzen.

Zintak

OTX-026

- **Proiektua:** Otxandioko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2011-10-06
- **Iraupena:** 66 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Elortza, Kepa

OTX-027

- **Proiektua:** Otxandioko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2011-10-06
- **Iraupena:** 66 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Andreak igitaiarekin ira ebakitzen

- **Erref:** OTX-026/002
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:02:10. **Bukatu:** 00:05:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Aitak lantegian egiten zuen lan. Amak zazpi ume hazi zituen. Urrian 6-7 andre elkartu eta igitaiarekin ira ebakitzera joaten ziren. Ira Udalak emandako irasuerteetan ebakitzen zuten, soldata txiki baten truke. Eskola, udaletxe eta ospitalerako sutarako egurra kontzejupean txikitzen zuten, auzolanean. Eskolan 90-100 ikasle izaten ziren gelako; beheko solairuan neskak, eta goikoan mutilak.

2. Don Alfredo maisua. Gerra jolasak

- **Erref:** OTX-026/003
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:05:11. **Bukatu:** 00:07:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Don Alfredo maisuak makilarekin zigortzen zituen umeak. Zapatuetan konfesatzera joaten ziren elizara, eta konfesatu ostean gerra denborako babesleketan gerran jolasten ziren, mokilak jaurtitzen. Gero eskolara joan eta maisuaren errieta jasotzen zuten.

3. Gerra denboran, Somorrostro eta Bilbora

- **Erref:** OTX-026/005
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:07:53. **Bukatu:** 00:10:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Lanbideak » Neskameak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Eskolan, erdara apur bat ikasi zuten; baina, bestela, beti euskaraz mintzatzen ziren. Nikolasek ez zuen arazorik izan euskaraz egitearren. Arreba nagusia 15 urterekin neskame joan zen Bilbora, eta beste arreba bat ere umezain ibili zen. Eskolan zazpi urterekin hasi, eta 11 urte zituela gerra piztu zen. Gerran aita zapadoreetan ibili zen eta umeak amarekin joan ziren; lehenengo, Somorrostrora eta, gero, Bilbora.

4. Bilbon babes-etxe onean

- **Erref:** OTX-026/006
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:10:50. **Bukatu:** 00:14:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

Bonbardaketa hasi zenean, ganbaran gorde zen. Gero, gurasoekin txabola batera joan ziren gordetzera. Hurrengo egunean, Otxandiotik alde egin zuten. Aita zapadoreetan sartu zen. Bost neskame zeuden Bilboko La Salveko etxe batean egon ziren. Hango neskame nagusiak eskola apur bat eman zien. Jateko eta jostailu nahikorekin, oso ondo egon omen ziren han. Pilotalekua eta igerilekua ere bazuten.

5. Aita preso. Gerratik bueltako eskola eta jolasak

- **Erref:** OTX-026/007
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:14:00. **Bukatu:** 00:16:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Aitak zapadoreetan lubakiak egiten aritu zen. Eurak etxera itzuli ziren, baina aita Santanderren preso hartu zuten; laster askatu zuten. Aitak gero Bizinai tailerrean egin zuen lan, eta bera eskolan ibili zen 14 urtera arte. Eskolan, neskak alde batean eta mutilak bestean jarrita, *Cara al Sol* abesten zuten. Gaiztakeriak apropos egiten zituzten zortzi egun eskolarik gabe egotera zigor zitzaten. Frontea egon zen lekuetan bala bila ibiltzen ziren, gero sutara botatzeko.

6. Gerraosteko zaurituak

- **Erref:** OTX-026/008
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:16:19. **Bukatu:** 00:18:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:

Balak sutara botatzen jolasten, lagun batek eskua galdu zuen, eta beste batek hatzak. Gerran galdutako bonbek ere hainbat zauritu eragin zituzten. Bena galdu zuen bati aitak gezurretako hanka bat egin zion, kablearekin-eta. Pedro hanka motza beste lagun batekin kamioian urtegiara erori, eta laguna ito egin zen arren, Pedro bizirik irten zen.

7. Lan askotarako morroi

- **Erref:** OTX-026/009
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:18:39. **Bukatu:** 00:20:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Hamar urterekin morroi joan zen Urkiolara. Ugazabak jatetxe bat zuen, eta horrez gain sakristaua eta organista ere bazen. Ganaduak eta ardiak ez ziren falta haren etxean. Hilean bost ogerleko irabazten zituen, ordurako soldata ona, gehi mantenua eta jantzia. Artzain, behiak jezten eta monagilo lanetan jarduten zuen Nikolasek. Ezkontza askotan egin zuen monagilo, eta propina onak jasotzen zituen. Soldatan baino diru gehiago irabazten zuen propinatan.

8. Morroia ontziak eta arropak garbitzen

- **Erref:** OTX-026/010
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 00:20:37. **Bukatu:** 00:23:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Amari dirua ematen zionean, ama asko pozten zen, familian ez zutelako dirurik. Bera morroi egon zen etxea non zegoen azaltzen du. Ontziak garbitzen jardun behar izaten zuen, baita Santutxuko labaderoan, neskameekin batera, arropa garbitzen ere. San Antoneko bederatziurrenekora Arratiatik jende asko oinez joaten zen. Morroi eta neskameek ostatuko ganbaran egiten zuten lo.

9. Morroi lanetan hatza galdu

- **Erref:** OTX-026/011
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 00:23:13. **Bukatu:** 00:26:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Morrori zegoela aitak Otxandioko tailer batera eraman zuen, baina Urkiolara laguntzera joaten jarraitu zuen. Urkiolan lanean hatz bat apurtu zuen eta medikuak kendu egin behar izan zion. Anestesiaren gaineko azalpenak. Istripuaren ondorioz Urkiolan jarraitu zuen morroi.

10. Hemeretzi urterekin etxeko buru

- **Erref:** OTX-026/012
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:26:21. **Bukatu:** 00:29:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak
- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

Hemeretzi urte zituela aita galdu eta Otxandiora itzuli zen. Arreba bati esker berehala bilatu zuen lana. Hemeretzi urterekin etxeko buru bihurtu zen. Tailerretik aparte, belar ebakitzen edo egurra egiten jarduten zuen, jornalean [alogerien]. Ama alarguna zelako soldaduskatik libratu egin zen.

11. Baserriko lanetan jornalean

- **Erref:** OTX-026/014
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:29:49. **Bukatu:** 00:31:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserria » Baserriko lanak

Laburpena:

6-7 lagun elkartzen ziren jornalean [alogerien] lan egiteko. Segaz ebakitzen zuten belarra, ihartzeko. Ganbarari (sabaia) kamara deitzen dio Nikolasek. Beheko aldean korta, gainean etxebizitza eta honen gainean ganbara [kamara] dagoela azaltzen du. Baserriko lanak Urkiolan ikasi zituen.

12. Hiru abade eta hiru monagilo

- **Erref:** OTX-026/015
- **Iraupena:** 0:03:51. **Hasi:** 00:31:52. **Bukatu:** 00:35:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Urkiolan parrokoa eta beste bi abade egoten ziren. Egunero ematen zuten meza. Monagiloaren eginbeharrak azaltzen ditu. Abade bakoitzak bere monagiloa zuen. Meza laguntzeagatik erreal bat ematen zion abadeak. Meza bukatzen zenean Nikolas tabernara joaten zen abadearentzako ardoa ekartzera.

13. Abade ardozalea

- **Erref:** OTX-026/016
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 00:35:43. **Bukatu:** 00:38:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Abadeak errekan arrantzan egiten zuen, askarirako ezkailuak harrapatzen. Abadeak eskatuta, azunbre (litro bi) erdi ardo eramaten zion Kuxena tabernatik arrantzara joaten zenetan. Lehen aitaitari eta abadeei errespetu handia izaten zitzairen.

14. Abarketak eta abarkak

- **Erref:** OTX-026/019
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 00:41:54. **Bukatu:** 00:44:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:

<p>Orduan domeketan ere abarketekin ibiltzen ziren. Abarketek gehiago irauteko, azpian galipota jarri eta errepideko harri xeheak [txirte] itsatsi zola gogorra egiteko. Pilotan jolasteko abarketak kendu egiten zituzten. Bere abarkak nola egiten zituen azaltzen du. Etxeko txahalen larruarekin egiten zituen. Euria egiten zuenean oso labainak omen ziren abarkok.</p>

15. Gomazko abarkak. Trailak

- **Erref:** OTX-026/020
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:44:22. **Bukatu:** 00:46:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak
- Baserría » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Gomazko abarka berriak zortzi egunetan hondatzen ziren. Artilea kardatu eta gero maratillarekin [txabiriagaz] haria egiten zen. Hari horrekin egiten ziren abarka trailak. Lan hori egiten ere ikasi zuen Nikolasek.

16. Aramaioko ardi zaharrak

- **Erref:** OTX-026/021
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:46:59. **Bukatu:** 00:49:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Artzaintzan ere jarduna zen Nikolas. Anbototik Aramaioko Etxaguen auzora joan ziren ardi zahar bila. 30 bat erosi zituzten, eta haietako batzuk Urkiolatik euren Aramaioko artaldera itzuli ziren.

17. Urkiolan jende asko

- **Erref:** OTX-026/022
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:49:22. **Bukatu:** 00:51:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

<p>Gazta etxeoandreak egiten zuen. Ganaduen esnea taberna-jatetxean gastatzen zen. Urkiolara jende asko etortzen zen. San Antonioetan ijitoak euren orgekin etortzen ziren. Jendea oinez joaten zen, autorik ez zegoelako. Nikolasek ez du inoiz autorik eduki, ezta bizikleta bat ere.</p>

18. Abadiñora okela bila. Gasolina eta gasogenoa

- **Erref:** OTX-026/024
- **Iraupena:** 0:03:03. **Hasi:** 00:52:11. **Bukatu:** 00:55:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Beste garraio batzuk

Laburpena:

Urkiolatik Abadiñora joaten zen astean behin okela bila. Normalean astoarekin joaten zen, baina inoiz bizikletan ere bai. Bizikletaz gauz joaten zen, bizikletaren atzeko aldean abar bat kordelarekin lotuta. Esneduna gasogenoarekin zebilen kamioan ibiltzen zen. Gasolina herrian bertan hartu zitekeen. Gasolindegia non zegoen azaltzen du. Nikolasen sasoian txondor gutxi egiten ziren.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-04-10

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com